

Aan de informateur

Prof. Dr. R.H.A. Plasterk

Den Haag, 7 februari 2024

Geachte heer Plasterk,

Op 6 februari hebben wij u medegedeeld dat de fractie van Nieuw Sociaal Contract (NSC) deze fase van de informatie als afgerond beschouwt. Graag geven wij langs deze weg een nadere toelichting op dit besluit.

NSC heeft in deze informatieronde constructief aan tafel gezeten om te verkennen of en onder welke voorwaarden een regering gevormd kan worden op basis van de parlementaire steun van PVV, VVD, NSC en BBB. Conform de opdracht aan de informateur is gestart met gesprekken over een gemeenschappelijke basislijn met betrekking tot de grondrechten, de Grondwet en de democratische rechtsstaat. Deze fase is op 9 januari afgerond. Wij rekenen erop dat u de betreffende afspraken integraal in het verslag zult opnemen. Onze fractie heeft reeds in deze fase gedeeld dat wij geen steun zullen geven aan een parlementair meerderheidskabinet met de PVV. Wel zijn wij eventueel bereid om een minderheidskabinet te gedogen, dan wel medewerking te verlenen aan een extraplementair kabinet met een brede steun in de Kamer.

Vervolgens is in een serie gesprekken onderzocht of er een reëel perspectief op overeenstemming bestaat over een aantal onderwerpen, waaronder financiën. Wij hebben hierbij actief gezocht naar raakvlakken en naar mogelijkheden om tegenstellingen te overbruggen. Ook hebben wij onder meer op 2 februari concrete tekstvoorstellen aangeleverd voor diverse onderwerpen om het komen tot gedragen teksten te bespoedigen.

In de zoektocht naar perspectief op overeenstemming is het essentieel om goed zicht te hebben op de staat van de overheidsfinanciën. Wij hebben dit zicht pas op 6 februari gekregen, terwijl wij toen al wekenlang over financiën gesproken hadden. Uit de aangeleverde informatie van het Centraal Planbureau (CPB), De Nederlandse Bank (DNB) en het ministerie van Financiën blijkt dat er een forse financiële opgave ligt. Verwacht wordt dat het begrotingstekort in 2028 circa -3,6% bbp bedraagt en dat de overheidsschuld hierdoor weer snel zal toenemen. Alleen al om een veilige afstand te creëren tot de (minimale) EU-tekortnorm van -3% bbp is een bezuiniging van circa 17 miljard euro nodig. Daarnaast hebben alle fracties hun wensen en prioriteiten op tafel gelegd voor extra uitgaven en lastenverlichting. Op ons initiatief is tevens een uitvraag gedaan aan alle ministeries over mogelijke financiële tegenvallers en risico's. Dat er 21 antwoordbrieven van de ministeries zijn binnengekomen tussen 23 en 31 januari, hebben wij pas na stevig aandringen en heel laat in het proces – te weten op 5 februari - vernomen. Ook bleek het niet vanzelfsprekend dat deze informatie als onderdeel van het verslag openbaar gemaakt zou worden, zoals door de Kamer gevraagd in de motie Klaver/Sneller (waarnaar ook wordt verwezen in de opdracht van de informateur). Dit alles heeft ons bevreed. Een goed inzicht in de financiën is nodig om de ruimte te bepalen voor lastenverlichting of extra uitgaven. Op 6 februari hebben alle vier partijen de brieven alsnog kunnen lezen, na het tekenen van een geheimhoudingsverklaring. In de brieven worden onder meer verschillende onontkoombare (miljarden-)tegevallers vermeld. Dit heeft ons ervan doordrongen dat de financiële speelruimte nog beperkter is dan uit eerdere cijfers bleek.

Ten overvloede herinneren wij eraan dat deze fase niet is bedoeld om te onderhandelen over maatregelen, maar uitsluitend om vast te stellen of er wel/niet sprake is van perspectief op overeenstemming. De NSC-fractie ziet voornamelijk geen perspectief op overeenstemming op het punt van financiën. Er is sprake van een grote spanning tussen politieke wensen en financiële ruimte. Van alle partijen zal in een volgende fase realiteitszin en matiging van ambities worden gevraagd. De fractie van NSC was en is bereid om verantwoordelijkheid te nemen voor een beleid dat de grote problemen van Nederland aanpakt op het gebied van onder meer bestaanszekerheid, migratie, wonen. Maar we zullen rekening moeten houden met de beperkte financiële ruimte.

Wij rekenen erop dat u als informateur na alle gevoerde gesprekken over voldoende bouwstenen beschikt om conclusies te trekken en een verslag te schrijven. Wij danken u en de medewerkers van het bureau Kabinetsformatie voor uw inzet in de afgelopen weken en wensen u veel succes toe bij het afronden van uw werkzaamheden.

Namens de fractie van Nieuw Sociaal Contract,

Pieter Omtzigt en Eddy van Hijum